

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ІНСТИТУТ ЗООЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ГІДРОБІОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ
ГІДРОЕКОЛОГІЧНЕ ТОВАРИСТВО УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ПАРАЗИТОЛОГІВ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ТОВАРИСТВО МІКРОБІОЛОГІВ УКРАЇНИ ІМ. С.М. ВІНОГРАДСЬКОГО

БІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ – 2021

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Житомир
Видавець ПП "Євро-Волинь"
2021

*Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол № 8 від 30 квітня 2021 року)*

Рецензенти:

Наталія Сергіївна Бордюг – доктор пед. наук, доцент, директор комунального закладу позашкільної освіти "Обласний еколого-натуралістичний центр" Житомирської обласної ради.

Світлана Вікторівна Гордійчук – кандидат біологічних наук, доцент кафедри природничих та соціально-гуманітарних дисциплін, проректор з навчальної роботи Житомирського медичного інституту.

Іван Миколайович Киричук – кандидат медичних наук, завідувач кафедри «Громадське здоров'я» Житомирського медичного інституту ЖОР.

Біологічні дослідження – 2021: Збірник наукових праць. – Житомир, ПП "Євро-Волинь": 2021. – 446 с. Б 63
У збірнику подаються нові результати теоретичних, прикладних та науково-методичних досліджень провідних учених із широкого спектру біологічних проблем. Видання розраховане на студентів, аспірантів, вчителів, викладачів та науковців.

Редакційна колегія:

Киричук Галина Євгенівна – ректор ЖДУ імені Івана Франка, д.б.н., проф. (голова);

Акімов Ігор Андрійович – директор Інституту зоології імені І.І. Шмальгаузена НАНУ, чл.-кор. НАНУ, д.б.н. (співголова);

Афанасьєв Сергій Олександрович – директор Інституту гідробіології НАНУ, д.б.н., проф., (співголова);

Боцян Тетяна Вікторівна – проректор з наукової і міжнародної роботи ЖДУ імені Івана Франка, к.е.н., доц.;

Романенко Віктор Дмитрович – академік НАНУ, д.б.н. Інституту гідробіології НАНУ;

Юришинець Володимир Іванович – заступник директора Інституту гідробіології НАНУ з наукової роботи, д.б.н.;

Корнійчук Наталія Миколаївна – проректор з навчальної роботи ЖДУ імені Івана Франка, к.б.н., доц.

Грубінко Василь Васильович – зав. кафедри загальної біології та методики навчання природничих дисциплін ТНУ імені Володимира Гнатюка, д.б.н., проф.;

Межжерін Сергій Віталійович – зав. відділом еволюційно-генетичних основ систематики Інституту зоології імені І.І. Шмальгаузена НАНУ, д.б.н., проф.;

Романенко Олександр Вікторович – зав. кафедри біології НМУ імені О. О. Богомольця, академік НАНУ, д.б.н., проф.;

Корнюшин Вадим Васильович – гол. н.с. відділу паразитології Інституту зоології імені І.І. Шмальгаузена НАНУ, д.б.н., проф.;

Крот Юрій Григорович – пр.н.с. відділу екологічної фізіології водяних тварин Інституту гідробіології НАН України, к.б.н.;

Кутєк Тамара Борисівна – декан факультету фізичного виховання і спорту ЖДУ імені Івана Франка, доктор наук з фізичного виховання та спорту, проф.;

Романюк Руслана Костянтинівна – декан природничого факультету ЖДУ імені Івана Франка, к.б.н., доц.;

Стадніченко Агнеса Полікарпівна – проф. кафедри зоології, біологічного моніторингу та охорони природи ЖДУ імені Івана Франка, д.б.н.;

Павлюченко Олесь Вікторівна – зав. кафедри зоології, біологічного моніторингу та охорони природи ЖДУ імені Івана Франка, к.б.н., доц.;

Константиненко Людмила Анатоліївна – зав. кафедри ботаніки, біоресурсів та збереження біорізноманіття ЖДУ імені Івана Франка, к.б.н., доц.;

Гарбар Олександр Васильович – зав. кафедри екології та географії ЖДУ імені Івана Франка, д.б.н.;

Гарліська Алла Миколаївна – зав. кафедри медико-біологічних дисциплін ЖДУ імені Івана Франка, к.б.н., доц.;

Ляшевич Альона Михайлівна – старший викладач кафедри медико-біологічних дисциплін ЖДУ імені Івана Франка, к.б.н.;

Луцаїна Ірина Семенівна – старший викладач кафедри медико-біологічних дисциплін ЖДУ імені Івана Франка, к.б.н.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За достовірність фактів, власних імен та інші відомості відповідають автори публікацій. Думка редакції може не збігатися з думкою авторів

ЗАПОВІДНИКА НА ТЕРИТОРІЇ СЛОВЕЧАНСЬКО-ОВРУЦЬКОГО КРЯЖУ	338
<i>В.В. Пащинська, О.В. Гарбар, Л.І. Ворончук, Д.А. Гарбар</i> ПРОГНОЗУВАННЯ ВПЛИВУ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН НА АРЕАЛ <i>DACTYLORHIZA MAJALIS</i> НА ОСНОВІ АЛГОРИТМУ ГІС МОДЕЛЮВАННЯ МАХЕНТ	340
<i>Ю.Г. Стельмах, О.В. Гарбар, Д.А. Гарбар</i> ПРОСТОРОВО-ЧАСОВА ДИНАМІКА ВИКИДІВ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРУ СТАЦІОНАРНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ У ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ	343
<i>В.В. Хільчук</i> ПОШИРЕННЯ ВЕРХІВКОВОГО КОРОЇДА В ЛІСОВИХ МАСИВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ПОЛІССЯ ЯК ЕКОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА	345
<i>М.І. Шамоніна</i> ПАРКИ-ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО ЗНАЧЕННЯ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	347
<i>Т.М. Шапран, І.В. Хом'як</i> ЕКОЛОГО-ЦЕНОТИЧНИЙ ПРОФІЛЬ ДОЛИНИ РІЧКИ ТЕТЕРІВ В РАЙОНІ ШОДУАРІВСЬКОГО ПАРКУ	349

СЕКЦІЯ 16. БІОЛОГІЧНА ТА ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА

<i>Т.В. Білоусова, Л.В. Гуменюк</i> ОСОБЛИВОСТІ БІОЛОГІЇ ПІВДЕННОАМЕРИКАНСЬКОЇ ТОМАТНОЇ МОЛІ <i>TUTA ABSOLUTA MEYR.</i> В УКРАЇНІ	352
<i>І.Є. Кульчицький-Жигайло</i> ДИСЦИПЛІНА «ЛІСОВА ГІДРОЛОГІЯ» У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА	354
<i>В.В. Мороз, Л.І. Вовнюк, О.М. Бойко</i> ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИЧИХ КОЛЕКЦІЙ МУЗЕЮ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ БІОЛОГІЧНИХ ТА ЕКОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	356
<i>О.В. Силенко, В.М. Миронов</i> РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ГІДРОЛОГІЧНОГО РЕЖИМУ ВІКОВОЇ ДІБРОВИ ДЕНДРОПАРКУ «ОЛЕКСАНДРІЯ» ПРОТЯГОМ ВЕГЕТАЦІЙНОГО ПЕРІОДУ 2020 РОКУ	358

СЕКЦІЯ 17. МЕДИКО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

<i>В.О. Бобровник, С.М. Гришук</i> АНАЛІЗ МОТИВАЦІЇ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ МІСЬКИХ ТА СІЛЬСЬКИХ ШКОЛЯРІВ	361
<i>С.А. Вірченко, І.В. Денисовець, І.П. Новікова</i> ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ У СУСПІЛЬСТВІ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ	363
<i>О.А. Єрмоленко, І.С. Лупайна, А.М. Ляшевич</i>	

СЕКЦІЯ 17. МЕДИКО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

УДК 796-048.65

АНАЛІЗ МОТИВАЦІЇ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ МІСЬКИХ ТА СІЛЬСЬКИХ ШКОЛЯРІВ

В.О. Бобровник¹, С.М. Гришук²

^{1,2}Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Останнім часом все більшої актуальності набуває проблема негативного ставлення підлітків до занять фізичною культурою й спортом. Численні дослідження вказують, що через різке зростання витрат часу на використання мобільних гаджетів, особливості сучасних умов життя, недостатній рівень інформації про здоровий спосіб життя, фізичні вправи перестають бути необхідністю для школярів [1, 2, 3]. Тому аналіз та формування мотивацій, які активізують прагнення підлітків до систематичних занять фізичною культурою та спортом є однією з важливих педагогічних проблем у фізичному вихованні.

Мета дослідження полягала в проведенні порівняльного аналізу мотивацій до занять фізичними вправами міських та сільських школярів. Для цього нами проводилося анкетування із зазначенням мотивів, наведених в публікаціях [1, 3]. У анкеті респондентам пропонувалося вибрати з наявних мотивацій найбільш актуальні для них, у випадку наявності додаткових мотивів їх пропонувалося вказати. У дослідженні взяли участь 60 школярів м. Житомира віком 13–15 років (24 хлопчики і 36 дівчат) та 36 сільських школярів Житомирського району того ж віку (16 хлопчиків та 20 дівчат).

Аналіз сучасних наукових досліджень дав підставу виділити основні мотиви підлітків до занять фізичною культурою й спортом, які ми включили до анкети [2, 3].

1. Зміцнення і збереження здоров'я – найбільш вагома мотивація, досягається завдяки сприятливому впливу фізичних вправ на організм.

2. Бажання збільшити рухову активність – при заняттях фізичними вправами в організмі людини відбуваються зміни діяльності всіх систем, що поліпшує фізичний стан та обмін речовин.

3. Підвищення працездатності – короткочасне виконання фізичних вправ значно підвищує ефективність релаксації, ніж пасивний відпочинок.

4. Задоволення від самого процесу занять фізичними вправами, що пов'язане з виділенням гормонів надниркових залоз – адреналіну й норадреналіну.

5. Спортивна мотивація – прагнення досягти певного рівня, перегнати у своїх спортивних досягненнях суперника є одним із потужних регуляторів.

6. Естетична мотивація полягає в дотриманні моди на здоров'я, гармонійне людське тіло, що особливо актуально в підлітковому віці.

7. Прагнення пізнати свій організм, його можливості – полягає в бажанні максимально використовувати свої фізичні можливості, підвищити фізичну підготовленість, «перемогти себе, свої лінощі».

8. «Адміністративні» мотивації полягають в прагненні виконати норматив чи отримати гарну оцінку з предмету.

9. Випадкові мотивації – до них можна віднести інші варіанти, що мають вузьку специфічну спрямованість (наприклад, це бажання зменшити зайву вагу).

Результати анкетування наведені в табл. 1.

Таблиця 1.

Порівняльні результати анкетування щодо мотивацій до занять фізичними вправами міських та сільських школярів за часткою позитивних відповідей, %

Мотиви занять фізичними вправами	Міські школярі		Сільські школярі	
	Хлопці (n=24)	Дівчата (n=36)	Хлопці (n=16)	Дівчата (n=20)
Бажаю зміцнити та зберегти здоров'я	63	56	63	50
Хочу збільшити рухову активність, подобається відчуття після занять	50	53	44	35
Хочу отримати розрядку після розумового навантаження	38	42	19	15
Бажаю підвищити рівень фізичної підготовленості	83	33	88	30
Бажаю мати «гарне» тіло	38	47	31	25
Хочу «бути першим» під час змагань	58	28	38	20
Бажаю розвивати фізичні якості, дізнатися можливості організму	13	14	19	20
Хочу нормалізувати масу тіла	8	14	13	15
Потрібно для зарахування нормативу, гарної оцінки	33	25	19	20
Хочу навчитися виховувати «силу волі»	8	6	13	10

Результати дослідження демонструють, що серед мотивів до занять підлітків обох категорій переважає оздоровчий компонент та потреба у руховій активності. Для міських та сільських хлопців пріоритетом є підвищення рівня фізичної підготовленості. Варто відзначити дещо вузький спектр мотивацій у сільських дівчаток.

Література

1. Біліченко О.О. Особливості мотивації до занять з фізичного виховання у студентів / О.О. Біліченко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2011. – № 5. – С. 3–5.

2. Колос О.А. Формування мотивації для занять фізичною культурою і спортом [Електронний ресурс] / О.А. Колос // Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 27-28 квітня 2020 р. – Електрон. текст. дані. – 2020. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/9738>.

3. Калитка С. Мотивація підлітків до занять спортом / С. Калитка, В. Ребрин, А. Бухвал, В. Тарасюк, О. Грабовський // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. - 2016. - № 1. - С. 81-86. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fvs_2016_1_16.